

Name :- Maheshwari Madhu Kalyanshi

Sem :- B.A. T.Y. sem :- 06

Roll no :- 37

subject :- COC - sem :- 01

PRN NO :- F23030001200532

Paper Name :- Banking and Finance

Paper code :- MJ-BAF - 1022

signature :- M.K. Maheshwari

Question :- 02

બેંક ની અર્થ આપી , બેંકના વિવિધ પ્રકારો સમજાવો

" બેંક એ પૈસાની લેવડ-દેવડ અને સુરક્ષા માટેની સંસ્થા છે. "

પુસ્તાવના :-

બેંકિંગની પ્રલાવના પિબ્બના સોપી જાની આર્થિક પ્રગતિઓમાંથી એક છે. તેની ઉદ્ભવ પ્રાચીન સમયમાં લેવાર અને ધિરાળાની જરૂરિયાતો પછી થઈ , અને તેની વિકાસ સમય સાથે રેકનિલીસીયુ લેવાર અને વિજ્ઞાપરોતિઆની કારણી થઈ. 17 મી અને 18 મી સદીમાં યુરોપમાં બેંકિંગ પ્રિસ્ટાથી - બેંક આંક ઇંગલેન્ડ જીવી સંસ્થાઓએ મુક્ત સ્વિપરતા અને નીર લંચુ કર્યાં.

બેંક અેરને શું ?

બેંક એક સંસ્થા એવી સંસ્થા છે જે નાણાં અને તેના વિકલ્પો તથા નાણાં સંબંધિત અન્ય સેવાઓ પુરી પાડે છે. નાણાકીય સ્થિતિ તરીકેની લુમિકામાં , બેંક યાવળો સ્વીકારે છે અને તેને આપે છે. તે યાવળો આકર્ષવા અને સેવા આપવાના અર્થ અને ઉદ્ધાર તેનારાઓ યાવેલી વસૂલવામાં આપતા વ્યાજ શરૂ અથવા સિઝીરિટીંગ શરૂ કરાવેલી આપવ વચીના તજાવતમાંથી નફો મળે છે.

M. P. Maheshwari

દાહી બેંકો નાગાકીય લાપસ્યાપન અને મ્યુચ્યુઅલ બેંક અને કોર્પોરેશન જેવા ઉત્પાદની જેવી સંબંધિત સેવાઓ પુરી પાડે છે. કોર્પોરેશન બેંક સ્વાબંધારીઓ પણ નાલાં તરીકે સેવા આપે છે. એટલે કે શૂંકવળી અને પિનિમય સામાન્ય રીતે સ્વીકૃત માધ્યમ તરીકે.

બેંકના વિવિધ પ્રકારો :-

બેંકના તિમનાં કાર્યો, માનકી અને લેવું અનુસાર વિવિધ પ્રકારોમાં વહેંચવામાં આવે છે.

1] કોર્પોરેશન બેંક :-

કોર્પોરેશન બેંક દેશની સર્વોચ્ચ નાગાકીય સંસ્થા છે. ભારતમાં રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા (RBI) કોર્પોરેશન બેંક તરીકે કાર્ય કરે છે.

કોર્પોરેશન બેંકના કાર્યો :-

કોર્પોરેશન બેંકના કાર્યોની માલિકી નીચે ચુમાળી છે.

1] નીચી સ્તરી સેવા

દેશમાં ચલાવતી પુલ્કણ પર નિયંત્રણ રાખે છે.

2] સરકારની બેંક તરીકે કાર્ય :-

સરકારના આલો સંભાળી છે

સરકારે કોર્પોરેશન સંચાલન કરે છે.

M. V. Maheshwari

1] બેંકિંગ બેંક :-

- અન્ય બેંકની ધિરાણ આપે છે.
- અંતિમ ધિરાણદાતા તરીકે કાર્ય કરે છે.

2] વ્યાવસાયિક બેંક :-

વ્યાવસાયિક બેંક સામાન્ય જનતા માટે સીધી વ્યવહાર કરે છે. બચત જમા સ્વીકારવી અને ધિરાણ આપવું એ તેમનું મુખ્ય કાર્ય છે.

* વ્યાવસાયિક બેંકના કાર્યો

- બચત ખાતું, ચલ ખાતું, મુદત જમા
- વ્યક્તિગત, વેપારી અને આંધાગિડ ધિરાણ
- ટ્રેડ, ડ્રાફ્ટ, ATM, આનલાઇન બેંકિંગ
- પિઠેલી વેપારમાં સહાય

3] સ્ટેટ સુગ્રામી બેંક :-

જેમાં સરકારની ભાગીદારી 50 % થી વધુ હોય છે.

ઉદાહરણ :-

- State Bank of India
- Bank of Baroda

M.u. Maharashtra

લક્ષણો :-

- જનકલ્યાણ પર ભાર
- વ્યાપક શાખા મંજૂ

(બ) ખાનગી ક્ષેત્રની બેંકો

ખાનગી શ્રેણીની ખાનગી ક્ષેત્રની બેંકોમાં મોટી સંખ્યામાં વિસ્તાર થયેલો છે. જે કે આરબીઆઈ અને એવી અન્ય બેંકો જે આ બેંકોની અનુસરવા મારેના લેખામ નિયમો અને નિયમો પસંદ કરે છે.

ઉદાહરણ :- HDFC Bank

ICICI Bank

(ગ) વિદેશી બેંકો :-

વિદેશમાં મુખ્યાલય ધરાવતી બેંકો.

ઉદાહરણ :- HSBC

Citi Bank

લક્ષણો :-

- આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારમાં સહાય
- ટોપલ અનુલપ

લક્ષણો :-

- જનકલ્યાણ પર ભાર
- વ્યાપક શાખા મેલું

(બ) ખાનગી ક્ષેત્રની બેંકો

ખાનગી શેરધારકી ખાનગી ક્ષેત્રની બેંકોમાં મોટી સંખ્યામાં દિસ્તી ઘરાબે છે. તે કે આરબીઆઈ એક એવી એજન્ટી છે જે આ બેંકોને અનુસરવા મારેના લભામ નિયમો અને નિયમો બનાવી છે.

ઉદાહરણ :- HDFC Bank
ICICI Bank

(ગ) પિદેશી બેંકો :-

પિદેશમાં મુખ્યાનય ઘરાવતી બેંકો.

ઉદાહરણ :- MSBC
Citi Bank

લક્ષણો :-

- આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારમાં સલાય
- વૈવિધ્ય અનુભવ

3. સહકારી બેંકો :-

આ બેંકો સહકારના સિદ્ધાંત પર ચાલે છે -
"એક માટે બધા, બધા માટે એક"

* સહકારી બેંકોના પુકાર :-

સહકારી બેંકોના પુકાર નીચે પ્રમાણે છે :-

1. શહેરી સહકારી બેંકો :-

- શહેરીમાં કાર્ય
- નાના વેપારીઓની ધરાવ

2. ગ્રામીણ સહકારી બેંકો :-

- એકાંતીની સહાય
- ઊંચી માટે ધરાવ

૩. પિકાસ બેંકો :-

પિકાસ બેંક એવી નાગરિકીય સંસ્થા છે જે આર્થિક પિકાસની પ્રોત્સાહન આપવા માટે ચાલેલી હોય છે. ભારતમાં ઘણી પિકાસ બેંકો સહકારી ધરિણે ચાલે છે.

પિકાસ બેંકની વિશેષતાઓ :-

- સ્થાનિક લોકો શ્રેણી સંચાલિત
- ગ્રાહકો સાથે સીધા સંપર્ક
- વ્યાજદર સામાન્ય રીતે ધાર્મણી
- નાના ગ્રાહકો માટે અનુકૂળ

5. ગ્રામીણ ગ્રામિણ બેંક :-

આ બેંક ગ્રામિણ ક્ષેત્રે - ગ્રામિણ વસ્તી માટે સ્થાપિત કરવામાં આવી છે.

લેવેલ્સ :-

1] બેંકની ધિરાણ

2] ગ્રામિણ રીઝર્વ વધારવી

3] માળગોઠીપ સમાવેશ

લક્ષ્યો :-

- આંતરેશની માળખું
- સ્થાનિક સરકાર પર ભાર

6. વિશેષ બેંક :-

આ બેંકો આંતરેશની માટે સ્થાપિત થાય છે?

ઉદાહરણ :-

Land Development Bank - જમીન વિકાસ

EXIM Bank - વિદેશી વેપાર

Industrial finance corporation - ઉદ્યોગ ધરણ

મહત્વ :-

- સોડરન ક્ષેત્રની પિડાર
- અર્થવ્યવસ્થામાં સંતુલન

ઉપસંહાર :-

બેંકી આધુનિક અર્થવ્યવસ્થાનું વસ્તુપુવાલ છે. દરેક પુકારની બેંક પોતાની પિશાર ભૂમિકા ભજવી છે - કિન્નય બેંક નિયંત્રણ કરે છે, વ્યાવસાયિક બેંકી - જનતા માધે વ્યવહાર કરે છે, સરકારી બેંકી સરકાર વધારથી અને પિડાર બેંકીની આર્થિક વૃદ્ધિ ગતિ આપે છે. અપવા કલી શકાય બેંકી પિના આર્થિક પિડારની કલ્પના શક્ય નથી. આથી અંબુ કલી શકાય કે બેંકી દેશની આર્થિક પુગતિની રીડની લી સમાન છે.